

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 753/2017-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. mája 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Baloghovou, Madačova 7, Ružomberok, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 57/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 57/2014 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Kežmarok p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 57/2014 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Kežmarok povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Kežmarok je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Zuzany Baloghovej, Madačova 7, Ružomberok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 753/2017 z 12. decembra 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 57/2014 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Vec sťažovateľa možno zrekapitulovať tak, že namietanému konaniu predchádzalo konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 6 P 129/2013 o návrhu [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „matka“) na rozvod manželstva a o úpravu výkonu práv a povinností k maloletemu dieťaťu pochádzajúcemu z manželstva so sťažovateľom, [REDACTED] (ďalej len „maloletý“). Rozsudkom okresného súdu č. k. 6 P 129/2013-103 z 29. novembra 2013 bolo manželstvo navrhovateľky a sťažovateľa rozvedené, maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matky a sťažovateľ bol zaviazaný prispievať na výživu maloletého sumou 100 € mesačne. Konanie o úpravu styku

sťažovateľa s maloletým dieťaťom okresný súd vylúčil na samostatné konanie, ktoré je v súčasnosti vedené pod sp. zn. 6 P 57/2014. V tomto výroku nadobudlo rozhodnutie okresného súdu právoplatnosť 14. januára 2014.

3. Uznesením č. k. 5 P 12/2014-34 z 22. januára 2014 okresný súd predbežným opatrením vydaným na základe návrhu matky zakázal styk sťažovateľa s maloletým, a to do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (v konaní o úpravu styku sťažovateľa s maloletým). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť [v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 CoP 5/2014-55 z 11. marca 2014] 3. apríla 2014.

4. Okresný súd vo veci samej rozsudkom č. k. 6 P 57/2014-117 z 9. marca 2015 (okrem iného) zakázal styk sťažovateľa s maloletým. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozsudok okresného súdu uznesením č. k. 21 CoP 24/2015-151 z 1. marca 2016 v tomto výroku zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne okresný súd uznesením z 11. apríla 2017 nariadil vo veci znalecké dokazovanie.

5. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že namietané konanie prebieha v podstate od 2. septembra 2013, teda viac ako 4 roky. Podľa jeho názoru na tom nemôže nič zmeniť skutočnosť, že okresný súd v konaní o rozvod manželstva vylúčil vec o úpravu styku na samostatné konanie. Následne v sťažnosti poukazuje na jednotlivé obdobia nečinnosti okresného súdu, ako aj na to, že okresný súd vo veci vždy konal až potom, čo sa sťažovateľ na jeho nečinnosť sťažoval. Okresnému súdu okrem iného vyčíta, že hoci mu krajský súd uznesením z 1. marca 2016 dal podnet na postup podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), žiadne konanie o uloženie výchovného opatrenia nezačal a podnetom krajského súdu sa ani nezaoberal. Okresný súd si tak v tomto konaní nesplnil svoj pozitívny záväzok poskytnúť účinnú ochranu práv a slobôd sťažovateľa v primeranej lehote, čo možno považovať za zásah do jeho rodinného života i jeho práva podieľať sa na výchove a rozvíjaní vzťahu s maloletým. Sťažovateľ vyjadruje obavu, že maloletý si na život bez dlhodobého kontaktu s otcom už zrejme zvykol, keďže od času,

keď sa naposledy stretli, uplynula už dlhá doba. Náprava tejto situácie tak bude do budúca značne sťažená, ak nie nemožná.

6. Na tomto základe sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ďalej, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

7. Okresný súd sa na základe výziev ústavného súdu z 15. januára 2018 a z 9. februára 2018 vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprO/110/2018 z 21. februára 2018, ktorý bol doručený ústavnému súdu 26. februára 2018. Spisový materiál bol ústavnému súdu doručený 7. marca 2018. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že vec považuje za skutkovo zložitejšiu „z dôvodu značného počtu vzájomne súvisiacich konaní“, ktorých podstatu v stručnosti popísala, ako aj z dôvodu potreby opakovaného znaleckého dokazovania. Následne uviedla prehľad procesných úkonov okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 6 P 57/2014. Podľa jej názoru „v konaní, kedy dieťa má oboch plnoprávných a plne kompetentných rodičov, mali by to byť predovšetkým oni, ktorí primárne rozhodujú o svojom dieťati a ingerencia štátu by mala nastúpiť iba v nevyhnutných prípadoch... Preto ak rodičia mal. [REDAKOVANÉ] od roku 2013 nedokázali prevziať aspoň v minimálnom rozsahu svoju rodičovskú zodpovednosť za riešenie konfliktu v rodine v súvislosti s úpravou styku otca s mal. považujem to aj za zlyhanie rodičov, vrátane sťažovateľa, a tým aj za jeho čiastočné zavinenie na celkovej dĺžke konania ako aj na faktickom stave, ktorý v dôsledku autoritatívnych rozhodnutí súdu vznikol. Je samozrejme tiež na zváženie, v akej miere rodičom poskytol pomoc súd a ostatné zúčastnené inštitúcie. O opodstatnenosti takéhoto záveru však svedčí aj stav, v akom sa konanie v súčasnosti nachádza, kedy sami rodičia po rokoch trvania konfliktu navrhli prerušenie konania s tým, že aktívne využijú odbornú pomoc.“.

K prietahom, ktoré boli spôsobené okresným súdom uviedla: „... konanie o úpravu styku otca so synom prebieha od 2.9.2013, tzn. viac ako 4 roky, nakoľko úprava styku bola pôvodne súčasťou konania o rozvod manželstva rodičov a úpravu ich rodičovských práva a

povinnosti na čas po rozvode vedeného pod sp. zn. 6P 129/2013; tiež možno súhlasiť so sťažovateľom, že vylúčenie úpravy styku na samostatné konanie vedené následne pod sp. zn. 6P 57/2014 bolo v rozpore s ust. § 113 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, čo skonštatoval aj Krajský súd v Prešove v uznesení z 11.3.2014 č. k. 12CoP 5/2014-55... Pokiaľ ide o sťažovateľom namietanú nečinnosť súdu v dobe od vyhlásenia rozsudku o rozvode manželstva zo dňa 29.11.2013 sp. zn. 6P 129/2013 do nariadenia znaleckého dokazovania vo veci 6P 57/2014, dávam do pozornosti, že spis sp. zn. 6P 129/2013 sa od 6.3.2014 do 1.4.2014 nachádzal na odvolacom súde a uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil vylúčenie veci na samostatné konanie, nadobudlo právoplatnosť dňa 16.4. 2014. Postup súdu v sťažovateľom namietanej dobe od nariadenia znaleckého dokazovania uznesením z 12.6.2014 do vrátenie spisu odvolacím súdom dňa 24.3.2016 považujem za plynulý a bez prieťahov,. Následné dlhšie obdobia medzi jednotlivými procesnými úkonmi v dobe do 11.4.2017 boli spôsobené opakovanými dlhodobými obdobia práceneschopnosťami zákonného sudca [REDAKOVANÉ] v roku 2016 a v prvom štvrtroku 2017. Posúdenie postupu súdu v tomto období z pohľadu prieťahov v konaní ponechávam na zváženie ústavného súdu., Postup súdu po 1.4.2017, odkedy zákonný sudca [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] mal dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, a vec bola pridelená inému sudcovi, považujem opäť za plynulý.“

Zároveň predsedníčka okresného súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

8. Ústavný súd 28. februára 2018 zaslal vyjadrenie okresného súdu právnej zástupkyňi sťažovateľa s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 15. marca 2018 okrem iného uviedla: «Nemôžem sa stotožniť s názorom okresného súdu, že by v prípade konania sp.zn. 6P/57/2014 išlo o vec skutkovo a právne zložitejšiu. Ide o bežnú agendu okresných súdov riešiacich denne konania o starostlivosti súdu o maloleté deti, pričom otázka úpravy styku nie je nijako právne náročnou vecou. Pokiaľ ide o zložitosť z hľadiska skutkového stavu, tu treba podotknúť, že dôvodom, prečo je vo veci, ako okresný súd uvádza – „značný počet vzájomne súvisiacich konaní“ je práve spôsob vedenia konania zo strany súdu. Okresný súd totiž spôsobil takýto stav - ktorý však i tak nemožno hodnotiť ako nejako

mimoriadne zložitý - sám, a to nesprávnymi procesnými postupmi a nezákonnými rozhodnutiami.

... Fakt, že popri sebe existovali dve rôzne predbežné opatrenia okresného súdu, z ktorých jedno styk otca so synom upravovalo a druhé styk otca so synom zakazovalo, len potvrdzuje naše presvedčenie, že súd nemal prehľad o konaniach, ktoré ohľadom maloletého na súde prebiehajú, hoci má k dispozícii technický aj personálny aparát, a napokon, súdu sa s jednotlivými konaniami sústavne „pripomínal“ sťažovateľ. Tzv. skutkovú zložitost' veci nespôsobil ani potreba opakovaného znaleckého dokazovania - keby bol súd rešpektoval návrhy otca maloletého na dokazovanie (ktoré súd opomenul resp. ignoroval) a bol by správne vyhodnotil skutkové zistenia, bol by vykonal rozsiahlejšie dokazovanie a tým sa vyhol zrušeniu svojho rozhodnutia odvolacím súdom (ide o rozsudok okresného súdu zo dňa 09.03.2015)... okresný súd prehliadol podnet krajského súdu na uloženie výchovného opatrenia a takto nepostupoval, hoci takýto postup by bol jednoznačne nielen na prospech celej veci, ale aj v záujme mal. dieťaťa, ktorého záujem má súd mať na zreteli v takomto konaní. Tým došlo zase len k predlžovaniu celého konania, ale výlučne len z dôvodov na strane súdu.

... Nemôžem sa stotožniť s tým, že by prietahy v súdnom konaní spôsobil sťažovateľ. Dôrazne sa ohradzujem proti tomu záveru okresného súdu, keď poukazuje na v súčasnosti prerušené súdne konanie - sťažovateľ nemal po tom, ako syna nevidel od apríla 2013 na pojednávaní dňa 23.11.2017 inú možnosť, ako využiť odborné poradenstvo. Keby bol však súd prijal potrebné opatrenia, vrátane nariadenia výchovného opatrenia, už skôr, ako mu to v marci 2016 odporučil odvolací súd, nebola by zrejme dĺžka trvania súdneho konania taká, ako je v súčasnosti.

... Nakoľko okresný súd trvale opomínal podnet krajského súdu na nariadenie výchovného opatrenia rodičom, nebola po viac ako 4 rokoch trvania súdneho konania a po takmer 5 rokoch odvtedy, čo sa otec naposledy stretol so synom, iná reálna možnosť, ako riešiť vec odborným poradenstvom, v záujme maloletého dieťaťa a pre neochotu matky dieťaťa umožniť otcovi kontakt s maloletým. Tento stav ale pripisujem výlučne zavineniu na strane súdu, kedy právna úprava pozná a poskytuje dostatok možností, ako zachovať rodinné väzby medzi rodičmi a deťmi a nedopustiť stav, ako vznikol v tomto prípade.»

Zároveň právna zástupkyňa sťažovateľa oznámila, že sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 6 P 57/2014 zistil, že vo veci až dosiaľ boli vo vzťahu k predmetu sťažnosti vykonané tieto pre jej posúdenie relevantné procesné úkony:

- 9. marec 2015 –na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bol okrem iného zakázaný styk sťažovateľa s maloletým a návrh starej matky na úpravu styku s maloletým bol zamietnutý,

- 6. máj 2015 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie sťažovateľa,

- 5. jún 2015 – žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa o postúpenie odvolania krajskému súdu na účel rozhodnutia o jeho odvolaní,

- 6. august 2015 – opätovná žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa o postúpenie jeho odvolania krajskému súdu,

- 18. september 2015 – výzva okresného súdu právneho zástupcovi starej matky na vyjadrenie sa k odvolaniu otca,

- 25. september 2015 – odpoveď právneho zástupcu starej matky k výzve okresného súdu,

- 2. október 2015 – predloženie spisu krajskému súdu,

- 26. október 2015 – 24. marec 2016 – úkony krajského súdu,

- 1. marec 2016 – uznesenie krajského súdu, ktorým zrušil rozhodnutie okresného súdu o zákaze styku sťažovateľa s maloletým a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, zároveň krajský súd dal okresnému súdu podnet na postup podľa § 37 ods. 2

písm. d) zákona o rodine (právoplatné 3. augusta 2016); rozhodnutie bolo okresnému súdu doručené spolu so spisom 24. marca 2016,

- 30. máj 2016 – žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa o zaslanie rozhodnutia krajského súdu,

- 6. jún 2016 – úradný záznam o prerozdelení vecí zákonného sudcu [REDAKOVANÉ] z dôvodu jeho dlhodobej práceneschopnosti,

- 16. jún 2016 – úradný záznam o opätovnom prerozdelení vecí,

- 3. august 2016 – uznesenie krajského súdu doručené právnej zástupkyňi sťažovateľa,

- 13. september 2016 – predseda súdu [REDAKOVANÉ] nariadila dohľad nad plynulosťou súdneho konania,

- 12. október 2016 – úradný záznam o pridelení veci [REDAKOVANÉ] (zastupujúci sudca) z dôvodu prekážky, ktorá bráni [REDAKOVANÉ] vykonávať úkony vo veci,

- 13. október 2016 – nariadenie termínu pojednávania na 14. november 2016,

- 1. november 2016 – úradný záznam o prerozdelení vecí [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ],

- 9. november 2016 – vec pridelená [REDAKOVANÉ] ako zákonnému sudcovi,

- 14. november 2016 – na okresnom súde sa konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 8. december 2016,

- 30. november 2016 – úradný záznam o opätovnom pridelení vecí [REDAKOVANÉ], ktorý ukončil práceneschopnosť,

- 8. december 2016 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vypočutý maloletý, následne bolo pojednávanie odročené na neurčito na účel vykonania znaleckého dokazovania,

- 16. január 2017 – úradný záznam o pridelení veci [REDAKOVANÉ] na zastupovanie za sudcu [REDAKOVANÉ], ktorý bol práceneschopný,

- 20. marec 2017 – žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa o odstránenie priet'ahov v konaní,

- 28. marec 2017 – opatrenie predsedníčky súdu – prerozdelenie agendy [REDACTED] z dôvodu rozhodnutia disciplinárneho senátu o dočasnom pozastavení výkonu jeho funkcie,
- 11. apríl 2017 – uznesenie okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania,
- 2. máj 2017 – žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa o opravu uznesenia o ustanovení znalca (stará matka už totiž nebola účastníčkou konania),
- 3. máj 2017 – opravné uznesenie okresného súdu o ustanovení znalca,
- 3. júl 2017 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok,
- 9. august 2017 – vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľa k znaleckému posudku,
- 28. august 2017 – vyjadrenie matky k znaleckému posudku,
- 9. október 2017 – nariadenie termínu pojednávania na 23. november 2017,
- 23. november 2017 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom došlo k prerušeniu konania do 30. mája 2018, rodičia a maloletý budú navštevovať psychológa na ÚPSVaR na účel stabilizácie, resp. zlepšenia vzťahov.

III.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

13. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie už označeného základného práva ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného

súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Uvedené platí aj vo vzťahu k osobe, voči ktorej je nárok uplatnený.

14. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“), najmä z čl. 12 CMP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre

sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

17. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je úprava styku sťažovateľa (otca maloletého) s maloletým dieťaťom. Konania tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú. V posudzovanej veci nešlo ani o skutkovo komplikovanú záležitosť, ktorá by vyžadovala osobitný prístup okresného súdu. Hmotnoprávna a procesná úprava postupu súdu v týchto konaniach je obsiahnutá v zákone o rodine a v Občianskom súdnom poriadku, resp. Civilnom mimosporovom poriadku, ktorých výklad a používanie sú v rozsiahlej judikatúre vyšších súdov stabilizované.

18. Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti poukázal na mimoriadnu zložitost' napadnutého konania, ktorá mala ospravedlňovať jeho doterajšiu dĺžku, pričom zložitost' veci videl v značnom počte vzájomne súvisiacich konaní a v potrebe opakovaného znaleckého dokazovania, ústavný súd uvádza, že k tejto zložitosti prispel samotný okresný súd. Úprava styku sťažovateľa s maloletým na čas po rozvode bola totiž pôvodne predmetom konania o rozvod manželstva rodičov maloletého vedeného okresným súdom pod sp. zn. 6 P 129/2013. Rozsudkom z 29. novembra 2013 okresný súd manželstvo rodičov maloletého rozviedol, maloletého zveril na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky a sťažovateľa zaviazal platiť na maloletého výživné. Úpravu styku sťažovateľa s maloletým okresný súd vylúčil na samostatné konanie, čo už krajský súd vyhodnotil ako nesprávny postup vo veci s poukazom na § 113 ods. 1 OSP v spojení s § 24 ods. 1 zákona o rodine (uznesenie z 18. marca 2014). Rovnako bolo z obsahu spisu zistené, že potreba opakovaného znaleckého dokazovania vyplynula z rozporností, ktoré vyšli v priebehu dokazovania najavo. Uvedené by mohlo svedčať o istej skutkovej zložitosti veci, avšak potreba opakovaného znaleckého dokazovania v tomto type konania nie je neobvyklá ani neopodstatnená, ale práve naopak, je štandardná, keďže vo veci sťažovateľa ide o najvážnejší zásah do jeho rodičovských práv – o zákaz styku s jeho dieťaťom. Prieťahy

v konaní na okresnom súde preto nie je možné považovať za dôsledok vyvolaný právnou alebo skutkovou zložitost'ou prejednávanej veci.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľa. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu s'ťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania alebo spomalením jeho priebehu. Práve naopak, zistil, že s'ťažovateľ vyvíjal aktivitu, pokiaľ ide o urýchlenie postupu okresného súdu, a to opakovanými podaniami a žiadosťami, ktorými urgovoal okresný súd, a upozorňoval na vznik priet'ahov v jeho veci. Hoci predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k s'ťažnosti poukázala na to, že na priet'ahoch v konaní sa podieľali aj rodičia maloletého, pretože nedokázali prevziať svoju rodičovskú zodpovednosť za riešenie konfliktu v rodine, túto okolnosť nemožno podľa názoru ústavného súdu pričítať na vrub s'ťažovateľa, keďže matka maloletého akúkoľvek úpravu styku s'ťažovateľa s maloletým odmietala, a takýto stav mohol vyriešiť iba okresný súd svojím autoritatívnym rozhodnutím.

20. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania. Závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, boli obdobia krátkodobej nečinnosti, v ktorých okresný súd vôbec nekonal. Ide najmä o obdobie medzi podaním odvolania s'ťažovateľa proti rozsudku okresného súdu (6. máj 2015) a predložením spisu krajskému súdu (2. október 2015), t. j. obdobie takmer 5 mesiacov. Počas tohto obdobia okresný súd nesústredne vyzval starú matku maloletého na vyjadrenie k odvolaniu s'ťažovateľa, ktorá však odvolanie proti rozhodnutiu okresného súdu nepodala. Vo výroku o zamietnutí jej návrhu na úpravu styku s maloletým bolo teda rozhodnutie právoplatné, a preto už nebola účastníčkou konania. V nadväznosti na to išlo o obdobie medzi doručením rozhodnutia krajského súdu späť okresnému súdu (24. marec 2016) a nariadením termínu pojednávania (13. október 2016), počas ktorého došlo iba k doručeniu rozhodnutia krajského súdu účastníkom konania (3. august 2016), t. j. obdobie 7 mesiacov. Počas tohto úseku nečinnosti okresného súdu dochádzalo iba k prerozdeľovaniu agendy zákonného sudcu, teda i veci s'ťažovateľa. Ďalšie

obdobie nečinnosti okresného súdu možno identifikovať v čase od odročenia pojednávania na neurčito na účel vykonania znaleckého dokazovania (8. december 2016) do vydania uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania (11. apríl 2017), t. j. ďalšie 4 mesiace, počas ktorých došlo k opätovnému prerozdeleniu agendy zákonného sudcu. Napokon, kratšie obdobie nečinnosti v trvaní takmer troch mesiacov bolo obdobie od doručenia vyjadrenia matky k znaleckému posudku (28. august 2017) do nariadenia termínu pojednávania (9. október 2017), ktorý bol stanovený až na 23. november 2017.

21. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sumarizuje, že celková doba nečinnosti okresného súdu predstavuje 19 mesiacov (1 rok a 7 mesiacov z celkovej dĺžky konania viac ako 4 rokov), pričom obdobia, v ktorých sa vec nachádzala na krajskom súde, sa napriek výhradám predsedníčky okresného súdu vyznačovali nielen efektívnosťou procesných úkonov, ale aj promptnosťou rozhodovania, a preto nemožno konštatovať, že by krajský súd v týchto úsekoch prispel k celkovej dĺžke konania v negatívnom zmysle slova.

22. Mimo spomenutých období nečinnosti síce okresný súd priebežne konal, avšak jeho konaniu chýbala efektívnosť a sústredenosť. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

23. O neefektívnosti a nesústredenej činnosti okresného súdu v posudzovanom konaní svedčí viacero nesprávnych procesných úkonov, ktoré už boli podrobnejšie rozobraté na inom mieste tohto nálezu a z ktorých možno spomenúť vylúčenie konania o úpravu styku s maloletým na samostatné konanie, výzvu adresovanú starej matke maloletého na vyjadrenie sa k odvolaniu otca, ako aj uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania, ktoré obsahovalo vymedzenie otázok týkajúcich sa styku starej matky s maloletým, hoci táto už nebola účastníčkou konania. Táto chybovosť, resp. nesústredenosť okresného súdu vyplynula podľa názoru ústavného súdu i z toho, že zákonný sudca bol

opakovane dlhodobo práceneschopný, v dôsledku čoho došlo k niekoľkonásobnému prerozdeľovaniu jeho spisov. Aj v tomto smere však platí doterajšia judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99). Dlhodobé opakované obdobia práceneschopnosti zákonného sudcu preto nemôžu byť pripočítané na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je príslušný na rozhodnutie vo veci, a to o to viac ak je predmetom konania otázka rodičovských práv.

24. Na základe vyhodnotenia uvedených kritérií ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 57/2014 porušené bolo (bod 1 výroku nálezu).

III.

25. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

26. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 57/2014 konať bez zbytočných prietáhov. K tomuto záveru dospel ústavný súd aj z dôvodu, že po prerušení konania bude okresný súd vo veci sťažovateľa pokračovať v konaní (bod 2 výroku nálezu).

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 30 000 € a v tejto súvislosti uviedol, že táto suma „*zohľadňuje dĺžku trvania konania, keďže zatiaľ nie je vo veci úpravy styku s maloletým dieťaťom rozhodnuté... a s dieťaťom nie je v žiadnom kontakte*“. Okrem toho dôvodí aj tým, že „*okresný súd svojím laxným prístupom a žiadnou snahou o rýchle a efektívne prejednanie tak závažnej veci, akou je zákaz styku, spôsobil na vzťah otca a syna, ktorí spolu nie sú v kontakte od apríla 2013, o to viac, že súd akýkoľvek styk otca zakázal predbežným opatrením, ktoré stále trvá*“. Poukázal tiež na „*závery znaleckého posudku, kde znalkyňa uviedla následky dlhotrvajúceho odlúčenia sťažovateľa a jeho syna, berúc do úvahy, že čas, ktorý mohol so synom stráviť v období, keď bol ako otec pre syna dôležitý vzhľadom na jeho vývinové obdobie, je už nenávratne preč a náprava vzťahov bude možná už zrejme len za ingerencie tretej osoby - psychológa. Maloletý už prežil väčšiu časť svojho života bez svojho otca, ak berieme do úvahy, že obdobie raného detstva si dieťa nepamätá, nemôže mať na neho nejaké zásadnejšie spomienky a mužské vzory si našiel v iných osobách v rodine, ako vo svojom otcovi. Preto opätovné vybudovanie vzťahu bude nesmierne náročné ako pre otca, tak najmä pre maloletého*“.

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho

porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na doterajšiu dĺžku napadnutého konania (viac ako 4 roky) a v rámci neho na obdobie neodôvodnenej nečinnosti po dobu 1 roka a 7 mesiacov, ako aj na obdobie neefektívnej činnosti okresného súdu. Osobitne prihliadol na jeho procesné pochybenia, ako aj na to, čo je pre sťažovateľa „v hre“. Je potrebné zdôrazniť, že vo veci ide o vyriešenie vzťahu medzi rodičmi a maloletým dieťaťom po rozvode manželstva, čo vzhľadom na všeobecnú citlivosť týchto porozvodových vzťahov vyžaduje zvýšenú starostlivosť o plynulý a ničím nerušený priebeh konania za súčinnosti účastníkov konania. Z tohto aspektu ústavný súd konštatuje, že okresný súd vo svojom postupe nezohľadnil v dostatočnej miere, o čo ide účastníkom konania v tejto veci, najmä sťažovateľovi, ktorému bol styk s maloletým zakázaný. S ohľadom na uvedené ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktorú považoval za primeranú konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

32. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právna zástupkyňa sťažovateľa vyčíslila trovy konania sumou 312,34 € za dva úkony právnej služby.

33. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby – prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11

ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 147,33 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 156,17 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom tak predstavuje celkovú sumu 312,34 € (bod 4 výroku nálezu). Pokiaľ ide o vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľa k stanovisku okresného súdu z 12. marca 2018, ústavný súd odmenu za tento úkon právnej služby nepriznal, pretože právna zástupkyňa sťažovateľa si zaň trovy konania neuplatnila.

34. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2018